

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 23 februari 1922 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om utsträckt rätt att från utmätning få undantagen viss egendom.

Genom en den 20 januari 1922 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 21, som behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda utdrag av i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga här nedan intagna förslag till lag om utsträckt rätt att från utmätning få undantagen viss egendom.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande förslag, får utskottet hänvisa till propositionen.

I 65 § utsökningslagen, enligt dess ursprungliga lydelse, stadgades, bland annat, att från utmätning skulle undantagas nödiga gång- och sängkläder för gäldenären, hans hustru och oförsörjda barn, samt att, därest utväg saknades till nödortfigt uppehälle, av det förråd som i huset finnes, skulle undantagas vad till underhåll för en månad tarvades, så ock nödiga arbetsredskap eller andra lösören, dock ej över ett värde av sjuttiofem kronor.

Genom lag den 17 mars 1905 gavs åt lagrummet det innehåll, att från utmätning skulle fredas, förutom nödiga gång- och sängkläder för gäldenären och hans nämnda familjemedlemmar, till ett värde av högst ett-hundrafemtio kronor, nödiga arbetsredskap eller andra nödiga lösören, samt att, om utväg saknades till nödortfigt uppehälle, av husets förråd finge undantagas vad till underhåll för en månad tarvades.

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 9 saml. 1 avd. 4 häft. (Nr 4—5.) 1

Sedan genom lagändring den 14 juni 1917 gäldenärens adoptivbarn i nu ifrågavarande hänseende likställt med hans egna barn, föreskrevs genom lag den 3 juni 1919, att värdet av de arbetsredskap och lösören, som vid utmätning skulle undantagas, finge uppgå till högst femhundra kronor eller, där gäldenären icke vore familjeförsörjare och ej heller hade eget hushåll, högst tvåhundra kronor, samt att, där i huset ej finnes tillräckligt förråd till underhåll för en månad, av penningar skulle undantagas så mycket, som erfordrades för anskaffande av det felande.

Bortsett från en mindre ändring i samband med den år 1920 genomförda omreglering av förmögenhetsförhållandena mellan makar, hava lagens bestämmelser efter 1919 års lagändring bibehållits oförändrade.

I samband med de nu nämnda förhöjningarna av det utmätningensfria avdraget hava motsvarande ändringar verkställt i konkurslagens föreskrifter om rätt för konkursgäldenären att från konkursboet utfå för hans uppehälle erforderlig egendom. I 97 § av nu gällande konkurslag föreskrives sålunda, att gäldenären äger från konkursboet utbekomma och behålla dels nödiga gång- och sängkläder för sig, make och oförsörjda barn eller adoptivbarn, dels ock nödiga arbetsredskap eller andra nödiga lösören till ett värde av högst femhundra kronor eller, där gäldenären icke är familjeförsörjare och ej heller har eget hushåll, högst tvåhundra kronor.

I det nu föreliggande förslaget medgives gäldenären, därest han är familjeförsörjare, rätt att vid utmätning för utskylder och avgifter, som uppbäras och redovisas i sammanhang med dessa, undantaga, utöver vad i 65 § utsökningslagen sägs, bohag och husgeråd till ett sammanlagt värde av högst femhundra kronor.

Utskottet.

På sätt föredragande departementschefen anför, har den nu rådande ekonomiska depressionen för många medfört omöjlighet att gälda dem påförda utskylder, och skulle ett uttagande på exekutiv väg av samma utskylder föranleda skövling av ett flertal hem. Utskottet, som lika med departementschefen finner en eftergift från det allmännas sida i nu ifrågavarande hänseende påkallad, har mot förslaget i huvudsak intet att erinra.

Emellertid har utskottet i vissa punkter ansett sig böra föreslå ändringar.

Sålunda synes det utskottet mindre befogat att låta den föreslagna utsträckta friheten från utmätning komma allenast familjeförsörjare till godo. En dylik begränsning av rätten kan i vissa fall komma att innebära en obillighet mot andra grupper av gäldenärer. Särskilt torde det förhållandet, att gäldenären har eget hushåll, böra beaktas i lika hög grad som för-

sörjningsskyldighet. I likhet med familjeförsörjare hava personer med eget hushåll ett starkare behov att vid exekution hos dem få undantaga lösören i ej allt för ringa omfattning. Dylika personer torde därför i nu ifrågakomna avseende böra jämföras med familjeförsörjare. I överensstämmelse med denna uppfattning, vilken, såsom ovan nämnts, även kommit till uttryck i såväl 65 § utsökningslagen som 97 § konkurslagen, har en ändring i lagen föreslagits.

Enligt förslaget har den utvidgade rätten att vid utmätning för gäld av nu ifrågavarande art undantaga egendom begränsats till bohag och husgeråd. I följd härav skulle det kunna inträffa, att under det att hos en gäldenär dylik egendom till ett värde av ettusen kronor vore fredad från utmätning, även om däribland finnes rena lyxföremål, hos en annan gäldenär, som befunne sig uti i huvudsak samma ekonomiska ställning, men vars bo icke hade nyssnämnda värde, för hans och hans familjs uppehälle erforderliga kreatur toges i anspråk för utskyldernas gäldande. Då en dylik tillämpning av de föreslagna bestämmelserna syntes utskottet oförenlig med rättvisans krav, har utskottet föreslagit, att bland den egendom, som skall vid utmätning fredas, måtte upptagas jämväl husdjur.

I likhet med lagrådet har utskottet funnit sig icke kunna tillstyrka den föreslagna bestämmelsen därom, att lagen skulle träda i kraft redan dagen efter den, då lagen utkommit i Svensk författningssamling. Även om departementschefen, såsom han vid ärendets föredragning anför, kommer att tillse, att länsstyrelserna några dagar före lagens ikraftträdande erhålla underrättelse om lagens innehåll och tiden för ikraftträdandet, måste det befaras, att vederbörande utmätningsmän icke alltid komma att före ikraftträdandet erhålla kännedom om lagen, samt att utmätningar komma att företagas utan beaktande av de nya bestämmelserna. Det torde därför vara erforderligt, att tiden för ikraftträdandet något framflyttas, och har det syntes utskottet lämpligt, att ikraftträdandet måtte äga rum å tjugonde dagen efter utfärdandet, inom vilken tid vederbörande myndigheter måste antagas hava fått tillfälle att taga kännedom om författningen. I överensstämmelse härmed har förslaget ändrats.

Någon ändring i konkurslagens bestämmelse om gäldenärens rätt att från konkursboet utbekomma viss egendom har i detta sammanhang ej föreslagits. I följd härav kommer överensstämmelse icke att råda mellan nämnda föreskrift och den föreslagna lagens stadgande om undantagande av egendom vid utmätning för gäld av nu ifrågavarande slag. Då sistnämnda lag erhållit allenast provisorisk giltighet, torde emellertid enligt

utskottets uppfattning berörda bristande överensstämmelse icke i nämnvärd mån komma att medföra några menliga följder.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen med förklarande, att Kungl. Maj:ts förevarande förslag ej kunnat av riksdagen i oförändrat skick godkännas, måtte för sin del antaga följande:

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

LAG

om utsträckt rätt att från utmätning få undantagen viss egendom.

Häri genom förordnas, att från utmätning för utskylder och avgifter, som uppbäras och redovisas i sammanhang med utskylder, skola, där gäldenären är familjeförsörjare, undantagas, utöver vad i 65 § utsökningslagen sägs, bohag och husgeråd till ett sammanlagt värde av högst femhundra kronor.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling, och gäller till den 1 juli 1923.

Häri genom förordnas, att från utmätning för utskylder och avgifter, som uppbäras och redovisas i sammanhang med utskylder, skola, där gäldenären är familjeförsörjare eller har eget hushåll, undantagas, utöver vad i 65 § utsökningslagen sägs, bohag, husgeråd och *husdjur* till ett sammanlagt värde av högst femhundra kronor.

Denna lag träder i kraft från och med *tjugonde dagen efter* den, då lagen enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling, och gäller till den 1 juli 1923.

Stockholm den 23 februari 1922.

På första lagutskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

herrar Pettersson i Södertälje, Hederstierna, Jacob Larsson, Rogberg*, Pers, Klefbeck, Edw. Larson*, K. G. Westman, Sandegård, Lindqvist i Halmstad, Pettersson i Bjälbo, Strid, E. I. Lindley*, Leo, Johansson i Brånalt och Olsson i Kalmar.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

dels av herr *Hederstierna*, som anført:

»På sätt utskottet anmärkt har av Kungl. Maj:t i sammanhang med nu ifrågavarande lagförslag icke föreslagits någon ändring i konkurslagens bestämmelse om rätt för gäldenär att från konkursboet utbekomma viss egendom, och har ej heller av utskottet föreslagits någon sådan ändring. Till följd härav kan enligt min mening stadgandet i nu föreslagna lag lätt bliva alldeles illusoriskt. Vida betänkligare synes mig emellertid vara, att antagandet av förevarande lagförslag är ägnat att ingiva den föreställningen, att gäldande av skuld till det allmänna icke är av samma vikt som betalandet av annan gäld.

På grund härav hemställer jag om avslag såväl å den kungl. propositionen som å utskottets förslag;»

dels ock av herr *Lindqvist* i Halmstad, som ansett, att utskottet bort tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag oförändrat.
